

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษากระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในบทนี้ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและอภิปรายผลตามสมมติฐานและข้อค้นพบพร้อมกับข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อไป ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1.1.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ระหว่างนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

1.1.3 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิคิบัญญัติ

1.1.4 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยสรุปได้ดังนี้

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ได้แก่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลจากองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีจำนวน 149 แห่ง ประกอบด้วยบุคลากรในตำแหน่ง นายกององค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2) กลุ่มตัวอย่าง กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรขององค์การบริหารส่วนตำบล 149 แห่ง โดยใช้ตารางเคร็ทซ์และมอร์แกน สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนได้กลุ่มตัวอย่างองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 108 แห่ง แล้วให้บุคลากรในตำแหน่ง นายกององค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเจาะจงผู้ที่มีบทบาทด้านการศึกษา ตำแหน่งละ 1 คนรวมเป็น 432 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างเอง หาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) แบบสอบถามมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.97

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ตามเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ใกล้หรือไม่ได้ส่งแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์ตามเวลาที่กำหนด ได้แบบสอบถามคืนทั้งหมด 408 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.44

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for Windows วิเคราะห์การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนและเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe's method) ส่วนแบบสอบถามแบบปลายเปิดวิเคราะห์โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหาและจำแนกความถี่ตามเนื้อหา จัดอันดับแล้วสรุปผลตามกรอบการและวัตถุประสงค์การวิจัย

1.3 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล สรุปผลการ วิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1.3.1 *ความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี* พบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า การปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการบริหารทรัพยากรตามประเภทของทรัพยากร บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติระดับมากในการบริหารทรัพยากรข้อสนเทศ ส่วนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรการเงินและทรัพยากรกายภาพเห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาพบว่า ด้านการวางแผนบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่ามีระดับการปฏิบัติสูงที่สุดคือ มีการกำหนดสัดส่วนการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาไว้ในแผนพัฒนาตำบล ส่วนข้อที่เห็นว่ามี การปฏิบัติต่ำที่สุด คือ คณะกรรมการจัดทำแผนการการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาของ อบต.มาจากบุคคลหลายสาขาอาชีพ

ด้านการบริหารทรัพยากร จำแนกตามประเภททรัพยากร พบว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ข้อที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ จัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบงานด้านการจัดการศึกษาของ อบต. โดยเฉพาะ ส่วนข้อที่เห็นว่ามีระดับการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ เชิญผู้บริหารการศึกษาจากนอกเขต อบต.มาเป็นที่ปรึกษาด้านการจัดการศึกษาของ อบต. ทรัพยากรการเงิน พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นว่าปฏิบัติสูงสุด คือ จัดหาทุนการศึกษาให้นักเรียนในเขต อบต. ข้อที่มีระดับความคิดเห็นว่าปฏิบัติต่ำที่สุด คือ ให้นักเรียนจ่ายค่าเล่าเรียนในสถานศึกษาที่ อบต. จัด ทรัพยากรกายภาพ พบว่า ระดับความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นรายข้อที่เห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับสูงที่สุด คือ จัดหาอุปกรณ์การศึกษาให้กับสถานศึกษาในเขตพื้นที่ อบต. ส่วนข้อที่เห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับต่ำที่สุด คือ จัดหาที่ดินเพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของประชาชน และทรัพยากรข้อสนเทศ พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นว่าปฏิบัติสูงสุด คือ อบต.จัดให้มีอินเตอร์เน็ตเพื่อบริการแก่ประชาชน ส่วนข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดของทรัพยากรข้อสนเทศ คือ จัดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพแก่ประชาชน

ด้านการตรวจสอบ พบว่า ระดับความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ สภา อบต. ทำหน้าที่กำกับติดตามการดำเนินการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ส่วนข้อที่เห็นว่ามีระดับการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ มีคณะกรรมการดำเนินงานด้านการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา

ด้านการประเมินผลและปรับปรุง ระดับความคิดเห็นของบุคลากรองค์การ

บริหารส่วนตำบลเห็นว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ รับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปปรับปรุงการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาครั้งต่อไป ส่วนข้อที่เห็นว่า มีระดับการปฏิบัติที่ต่ำที่สุดคือ มีการสรุปผลการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา

1.3.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ระหว่างนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า มีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน

เมื่อเปรียบเทียบตามประเภทของทรัพยากร พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันในการบริหารทรัพยากร 2 ประเภท คือ ทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรข้อสนเทศ และพบว่า ความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล แตกต่างกันในกรบริหารทรัพยากรข้อสนเทศ

1.3.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลระหว่าง ฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาในระดับปานกลาง และพบว่า บุคลากรฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ด้านการบริหารทรัพยากรตามประเภทของทรัพยากร ฝ่ายบริหารเห็นว่า มีการปฏิบัติด้านบริหารทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรข้อสนเทศอยู่ในระดับมาก ทรัพยากรการเงินและทรัพยากรสภาพอยู่ในระดับปานกลาง ฝ่ายนิติบัญญัติเห็นว่ามีการปฏิบัติระดับมากในการบริหารทรัพยากรข้อสนเทศ ส่วนทรัพยากรประเภทอื่นเห็นว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น พบว่า บุคลากรฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบตามประเภทของทรัพยากรพบว่า มีความคิดเห็นต่อการบริหารทรัพยากรประเภททรัพยากรข้อสนเทศแตกต่างกัน ส่วนทรัพยากรประเภทอื่นมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

1.3.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุดรธานี

บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลได้ระบุปัญหาและข้อเสนอแนะโดยสรุปเป็นรายด้านตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ดังนี้

1) **ด้านการวางแผน** มีปัญหาขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผน ขาดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากประชาชนและผู้บริหารสถานศึกษา ไม่มีคณะกรรมการวางแผนการดำเนินการตามแผนไม่ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ขาดวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ นโยบายของรัฐบาลไม่ชัดเจนเปลี่ยนแปลงบ่อยและเสนอแนะว่า ควรให้ความรู้ความเข้าใจการวางแผนจัดการศึกษาแก่นุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนในชุมชน ให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษา ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนให้มากขึ้น

2) **ด้านการบริหารทรัพยากร** มีปัญหาขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการดำเนินการ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจทางด้านการศึกษา การระดมทรัพยากรทางการศึกษายังดำเนินการน้อย ประชาชนให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมน้อย องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้ทำกิจกรรมด้านการศึกษากับชุมชนอย่างต่อเนื่อง และมีข้อเสนอแนะว่า ควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาให้เพียงพอโดยกระทรวงศึกษาธิการควรจัดสรรให้ทั่วถึงทุกระดับ พัฒนาบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการศึกษา และในระดับกระทรวงควรมีการตกลงร่วมกันในการกำหนดแนวทางการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาให้ชัดเจน

3) **ด้านการตรวจสอบ** มีปัญหา ระบบการตรวจสอบไม่สมบูรณ์ชัดเจน ประชาชนขาดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ขาดคุณภาพและความจริงจังในการตรวจสอบและเสนอแนะว่า ควรให้ความรู้ความเข้าใจบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนให้เห็นความสำคัญของการตรวจสอบ กำหนดเกณฑ์การตรวจสอบให้ชัดเจน แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบแผนงานที่จริงจังและควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตรวจสอบให้มากขึ้น

4) **ด้านการประเมินผลและปรับปรุง** มีปัญหา การประเมินผลและปรับปรุงขาดประสิทธิภาพ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินผล การประเมินผลและปรับปรุงไม่ได้มาตรฐานและรายงานผลไม่ชัดเจนและไม่นำผลการประเมินไปใช้ และเสนอแนะว่า ควรประเมินผลอย่างจริงจัง และนำผลการประเมินไปใช้ คณะกรรมการประเมินผลควรเปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ฝึกอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจ กำหนดเกณฑ์ความสำเร็จของการบริหารทรัพยากรให้ชัดเจน

2. อภิปรายผล

การศึกษากระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อค้นพบที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

2.1 กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล

2.1.1 กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการศึกษา 4 ด้าน ประกอบด้วย การวางแผน การบริหารทรัพยากร การตรวจสอบและการประเมินผลและปรับปรุง โดยภาพรวมบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีมีการปฏิบัติในระดับปานกลางทุกด้าน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามตำแหน่งของบุคลากร พบว่า นายกององค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่าด้านการวางแผนมีการปฏิบัติในระดับมากในขณะที่บุคลากรในตำแหน่งอื่นเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การวางแผนในการบริหารทรัพยากรเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารซึ่งมีนายกององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหัวหน้า ดังนั้นความคิดเห็นต่อเรื่องการวางแผนของนายกององค์การบริหารส่วนตำบลที่เห็นว่าปฏิบัติในระดับมากอาจเป็นเพราะว่า นายกององค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทและหน้าที่ในด้านนี้โดยตรงย่อมจะเห็นการดำเนินการโดยตลอดและเป็นเรื่องปกติที่บุคคลจะประเมินการปฏิบัติงานงานของตนในระดับที่สูงกว่าบุคคลทั่วไป อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของกระบวนการด้านวางแผน บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีได้ปฏิบัติในระดับมากในข้อมีการกำหนดกิจกรรมระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาไว้ในแผนพัฒนาตำบลอย่างชัดเจน มีการกำหนดสัดส่วนการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาไว้ในแผนพัฒนาตำบล รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในชุมชนเพื่อกำหนดแผนงานบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของ อบต. ข้อเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีได้เตรียมการในการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาในระดับมาก ซึ่งหากเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของวิบูลย์พันธ์ สาทอง (2542: 136-137) ที่พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานีให้ความสำคัญค่อนข้างน้อยในเรื่องของการระดมพลังสมองเพื่อกำหนดนโยบายและจัดทำแผนการดำเนินงานทางการศึกษาแล้ว ทำให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีได้ให้ความสำคัญของการจัดทำแผนและการระดมพลังสมองจากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพิ่มขึ้น

2.1.2 ด้านการบริหารทรัพยากรจำแนกตามประเภททรัพยากร พบว่าบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีได้บริหารทรัพยากรข้อสนเทศในระดับมาก ส่วนทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรการเงินและทรัพยากรกายภาพเห็นว่าได้ปฏิบัติในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการมากในกิจกรรมดังนี้ คือ อบต.ได้รวบรวมข่าวสารให้เป็นระบบ อบต.ให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในพื้นที่ อบต. จัดให้มีอินเทอร์เน็ตเพื่อบริการแก่ประชาชน ให้สถานศึกษาในเขต อบต.เป็นแหล่งให้บริการข่าวสารแก่ชุมชน จัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการให้ชุมชนร่วมกิจกรรม และจัดกิจกรรมส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่สนับสนุนให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นแหล่งบริการข้อมูลข่าวสารให้กับประชาชน โดยจัดให้มีอินเทอร์เน็ตตำบลขึ้น ส่วนการจัดกิจกรรมกีฬาและกิจกรรมส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลโดยทั่วไปดำเนินการอยู่แล้ว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กล้า ทองขาว (2545: 88) ที่พบว่าผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องการให้มีการส่งเสริมและอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น

ในด้านการบริหารทรัพยากรประเภททรัพยากรการเงิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย ($\bar{X} = 2.54$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการระดับน้อยในกิจกรรมต่อไปนี้คือ ให้นักเรียนจ่ายค่าเล่าเรียนในสถานศึกษาที่ อบต.จัด เชิญชวนให้ประชาชนร่วมบริจาคเงินเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาและจัดเก็บค่าธรรมเนียม สถานที่ที่ อบต.จัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า กิจกรรมเหล่านี้เป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จะดำเนินการเพื่อบริการประชาชนตามภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล การจัดเก็บค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียมในการใช้สถานที่และเชิญชวนให้ประชาชนบริจาคเงินเพื่อจัดการศึกษาจึงดำเนินการในระดับน้อย แต่อย่างไรก็ตามพบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการในระดับปานกลางค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 3.48$) ในกิจกรรมจัดหาทุนการศึกษาให้แก่นักเรียนในเขต อบต.

ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ โดยภาพรวมบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีได้ดำเนินการในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการในระดับมากในข้อ จัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบงานด้านการจัดการศึกษาของ อบต. โดยเฉพาะ พัฒนาคู่มือใน อบต. ให้มีความรู้ด้านการจัดการศึกษา เชิญผู้บริหารสถานศึกษาภายในเขต อบต. มาเป็นที่ปรึกษาด้านการจัดการศึกษาของ อบต. จัดหาครูให้

สถานศึกษาที่ อบต.จัดอย่างเพียงพอ และสนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา แสดงให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ได้บริหารทรัพยากรมนุษย์ให้มีความพร้อมของบุคลากรทั้งทางด้านปริมาณและความรู้ความสามารถ สอดคล้องกับการวิจัยของ สุริภาส สีหะวงษ์ (2546: บทคัดย่อ) ที่พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีความไม่พร้อมในการจัดการศึกษามากในด้านบริหารงานบุคคล

ส่วนการบริหารทรัพยากรประเภททรัพยากรกายภาพ พบว่า โดยภาพรวมบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า มีการดำเนินการในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการระดับมากอยู่ 2 ข้อ ได้แก่ จัดหาอุปกรณ์การศึกษาให้กับสถานศึกษาในเขตพื้นที่ อบต.และ จัดให้มีที่อ่านหนังสือพิมพ์หมู่บ้าน ซึ่งเป็นภารกิจที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องดำเนินการเพราะเป็นภารกิจด้านการศึกษาและได้รับการถ่ายโอนมาจากการศึกษานอกโรงเรียน (อฉรา วงษ์เอก 2546: 263) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประภาพรรณ ไชยวงษ์ (2546: 63) ที่พบว่า บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่จะจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล

2.2.1 เปรียบเทียบตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า นายกององค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่เมื่อพิจารณาตามด้านการบริหารทรัพยากรตามประเภทของทรัพยากร พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันในด้านการบริหารทรัพยากรประเภท ทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรข้อสนเทศ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's method) แล้วไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการบริหารทรัพยากรประเภททรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้เป็นเพราะข้อจำกัดของวิธีการทดสอบรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) ที่อาจจะไม่พบความแตกต่างในกรณีที่มีนัยสำคัญใกล้เคียงกับค่าวิกฤติ ($p = 0.4$) (สุวิมล ติรกันันท์ 2549: 289) แต่พบความแตกต่างในคู่ของนายกององค์การบริหารส่วน ตำบลกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ระดับความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการบริหารทรัพยากร ประเภททรัพยากรข้อสนเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารทรัพยากรข้อสนเทศเป็นการดำเนินงานโดยองค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่ในความรับผิดชอบโดยตรงของนายกององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งย่อมมีระดับความคิดเห็นที่ต่างจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีหน้าที่โดยตรงในการตรวจสอบ กำกับ ติดตามการปฏิบัติงานของนายกององค์การบริหารส่วนตำบล

2.2.2 เปรียบเทียบตามฝ่ายงาน พบว่า ฝ่ายบริหารซึ่งประกอบด้วยบุคลากรในตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลกับฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งประกอบด้วยประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการศึกษาทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกันไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่เมื่อพิจารณาตามประเภททรัพยากร พบว่า ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติมีความคิดเห็นในด้านการบริหารทรัพยากร ประเภททรัพยากรข้อสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติ ฝ่ายบริหารเห็นว่ามีระดับการปฏิบัติมากกว่าความคิดเห็นของฝ่ายนิติบัญญัติแต่ทั้งสองฝ่ายก็เห็นว่ามีกรปฏิบัติในระดับมากเช่นกัน ทั้งนี้อาจจะเป็นผลมาจากบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสองฝ่ายงาน นอกจากนี้ อาจเป็นผลมาจากระดับการศึกษาของบุคลากรทั้งสองฝ่ายต่างกัน เพราะจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายบริหารมีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าถึงร้อยละ 66.70 ขณะที่ฝ่ายนิติบัญญัติ บุคลากรมีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าเพียงร้อยละ 17.20 ซึ่งปัจจัยด้านการศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์ประกอบหลักที่ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล (ประภาพรรณ ไชยวงษ์ 2546: 63-67)

2.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล

จากผลการวิจัยพบปัญหาและข้อเสนอแนะจากบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุดรธานี สรุปเป็นประเด็น ตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ดังนี้

2.3.1 ด้านการวางแผน พบว่า ด้านการวางแผน บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลได้ระบุปัญหาและข้อเสนอแนะโดยภาพรวมมากกว่าทุกด้าน เมื่อสรุปประเด็นปัญหาในด้านนี้แล้วมีดังนี้คือ ปัญหาความรู้ความเข้าใจในการวางแผนของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ปัญหาการให้ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชน ปัญหาการไม่ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ปัญหาขาดวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกในการวางแผน ปัญหา นโยบายรัฐบาลไม่ชัดเจนเปลี่ยนแปลงบ่อยและเสนอแนะว่า ควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนในด้านการวางแผน ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารทรัพยากรการศึกษาร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลและทุกภาคส่วนควรมีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.3.2 ด้านการบริหารทรัพยากร บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลได้ระบุ ปัญหาด้านการบริหารทรัพยากร เมื่อจำแนกเนื้อหาของปัญหาเป็นหมวดหมู่แล้ว ได้ดังนี้ ปัญหาขาดงบประมาณและวัสดุ อุปกรณ์ ปัญหาความรู้ความเข้าใจของบุคลากร และปัญหาการให้ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่วนข้อเสนอแนะ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลได้เสนอแนะตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ด้านการบริหารทรัพยากร ดังนี้ ควรสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอทั่วถึง ควรพัฒนาบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลด้านการศึกษาและควรกำหนดแนวทางการบริหารการศึกษาให้ชัดเจน

2.3.3 ด้านการตรวจสอบ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลได้ระบุปัญหาด้านการตรวจสอบ เมื่อจำแนกเนื้อหาของปัญหาเป็นหมวดหมู่แล้วเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ปัญหาระบบและวิธีการการตรวจสอบ ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนและปัญหาคุณภาพและความจริงใจในการตรวจสอบ ตามลำดับ ส่วนข้อเสนอแนะ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลได้เสนอแนะ ตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ด้านการตรวจสอบ จำแนกเนื้อหาเป็นหมวดหมู่ได้ดังนี้ ควรให้ความรู้แก่บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและควรกำหนดเกณฑ์การตรวจสอบติดตามให้ชัดเจน

2.3.4 ด้านการประเมินผลและปรับปรุง บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลได้ระบุปัญหาด้านการประเมินผลและปรับปรุง เมื่อจำแนกเนื้อหาของปัญหาเป็นหมวดหมู่แล้วเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ปัญหาประสิทธิภาพของการประเมินผลและปรับปรุง ปัญหาความรู้ความเข้าใจของบุคลากรและปัญหามาตรฐานของการประเมินผลและปรับปรุง ตามลำดับ ส่วนข้อเสนอแนะบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลได้เสนอแนะ ตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ด้านการประเมินผลและปรับปรุง จำแนกเนื้อหาเป็นหมวดหมู่ ดังนี้ คณะกรรมการประเมินควรเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นและประเมินตามจริง ควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนและควรกำหนดเกณฑ์ความสำเร็จของการบริหารการศึกษาให้ชัดเจน

2.3.5 สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะ จากปัญหาและข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยสรุป ปัญหาและข้อเสนอแนะบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลได้เป็น 3 ด้านหลัก ๆ ดังนี้

1) ปัญหาด้านบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า มีปัญหาการขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการศึกษา ขาดความกระตือรือร้นและไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ซึ่งเมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยแล้วมีความสอดคล้องกับสภาพที่เป็นอยู่เนื่องจากบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าส่วนใหญ่มักจะเป็น ฝ่ายบริหาร (ร้อยละ 66.70) แต่ฝ่ายนิเทศบัญญัติที่มีหน้าที่ต้องพิจารณา

อนุมัติแผนงาน โครงการและงบประมาณในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าจำนวนน้อย (ร้อยละ 17.20) ซึ่งจะเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังที่ประภาพรรณ ไชยวงษ์ (2546: 63-67) ได้ศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นปัจจัยในการส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล และต่อปัญหาด้านนี้ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ได้เสนอแนวทางการแก้ปัญหาโดยให้มีการอบรมพัฒนาบุคลากรเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการศึกษา จัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษามาเป็นที่ปรึกษาแก่องค์การบริหารส่วนตำบลแสดงให้เห็นว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเองก็ได้ตระหนักในปัญหาด้านนี้เป็นอย่างดี

2) ปัญหาด้านประชากรและชุมชน พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า ชุมชนแวดล้อมองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ห่างไกลและทุรกันดาร ประชาชนมีฐานะยากจน ขาดความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญของการศึกษาน้อยและเห็นว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องจัดให้กับประชาชนโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ดังนั้นการบริหารทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมจึงทำได้น้อย ต้องพึ่งพางบประมาณของรัฐบาลเป็นส่วนใหญ่สอดคล้องกับความคิดเห็นของวิทยากร เชียงกูล (2542:63) ที่เห็นว่าในระยะ 40 ปีที่ผ่านมาชุมชนมีบทบาทในการช่วยเหลือรัฐในการสร้างโรงเรียน วัด ฯลฯ ลดลง การระดมทรัพยากรเป็นเรื่องมุ่งใช้งบประมาณของรัฐเป็นส่วนใหญ่ สำหรับแนวทางแก้ปัญหาด้านนี้ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาโดยการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนให้เห็นความสำคัญของการศึกษาและเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา รัฐบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาให้มากขึ้น

3) ปัญหาด้านนโยบายและแนวทางการปฏิบัติ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่ามีความไม่ชัดเจนในนโยบายและแนวปฏิบัติในกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาของรัฐบาล ขาดกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติและตัวชี้วัดความสำเร็จ ขณะเดียวกันการดำเนินงานด้านการบริหารทรัพยากรเพื่อการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเองยังดำเนินการได้ไม่ต่อเนื่อง ไม่เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้ที่พบว่า กระบวนการวางแผนในข้อ แผนการบริหารทรัพยากรเพื่อการศึกษาของ อบต. มีความยืดหยุ่นปรับปรุงได้ตามความเหมาะสมมีการปฏิบัติในระดับมากแสดงให้เห็นว่าแผนการปฏิบัติงาน

ที่วางไว้สามารถจะแก้ไขปรับปรุงได้ง่าย และบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาโดย ให้รัฐบาลกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาให้ชัดเจน กำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ความสำเร็จให้เป็นรูปธรรม ตรวจสอบและประเมินผลการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาอย่างจริงจัง

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษากระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะตามข้อค้นพบ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงศึกษาธิการควรร่วมกันกำหนดกรอบหรือแนวปฏิบัติในการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้ เพราะจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า บุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า ปัญหาสำคัญของการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาคือ ความไม่ชัดเจนในนโยบายของรัฐบาลหรือแนวทางในการปฏิบัติสำหรับการบริหารทรัพยากรเพื่อ การจัดการศึกษาและบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อ การจัดการศึกษา ประกอบกับการวิจัยนี้ได้พบว่า กิจกรรมที่เป็นนโยบายของรัฐบาลหรือที่รัฐบาล กำหนดให้ปฏิบัติ องค์การบริหารส่วนตำบลจะปฏิบัติในระดับมาก เช่น การจัดทำหมีและการ ให้บริการอินเตอร์เน็ตตำบล การหมีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน การจัดกิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น ดังนั้นในด้านกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อ การจัดการศึกษาหากได้มีการกำหนดกรอบหรือแนวปฏิบัติให้ ก็น่าจะทำให้ องค์การบริหารส่วน ตำบลสามารถปฏิบัติได้สะดวกขึ้นและระดับการปฏิบัติก็น่าจะสูงขึ้นด้วย

3.1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่ขององค์การ บริหาร ส่วนตำบลควรมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนองค์การบริหารส่วนตำบลให้สามารถ บริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาได้มากขึ้น โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอาจสนับสนุนให้ สถานศึกษาในเขตพื้นที่และองค์การบริหารส่วนตำบลใช้ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาร่วมกัน เช่น ครู บุคลากรทางการศึกษา วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ เป็นต้น จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในกิจกรรมบางกิจกรรมที่เป็นความร่วมมือและ การสนับสนุนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษามีระดับการปฏิบัติในระดับต่ำกว่า

กิจกรรมอื่นๆ เช่น เชิญผู้บริหารการศึกษานอกเขต อบต. มาเป็นที่ปรึกษาด้านการจัดการศึกษา การเชิญวิทยากรนอกเขต อบต. มาเป็นที่ปรึกษาด้านการจัดการศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่า มีปัญหาบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลขาดความรู้ความเข้าใจ ปัญหาขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ และปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน เป็นต้น ซึ่งหากองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับการส่งเสริมสนับสนุนดังกล่าวแล้วก็จะทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาได้ในระดับที่สูงขึ้น

3.1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญต่อภารกิจด้านการศึกษาให้มากขึ้นและพัฒนาบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลมีการปฏิบัติในระดับค่อนข้างมากถึงระดับมากในหลายกิจกรรม เช่น จัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบงานด้านการจัดการศึกษาของ อบต. โดยเฉพาะ พัฒนาบุคลากรใน อบต. ให้มีความรู้ด้านการจัดการศึกษา จัดหาทุนการศึกษาให้แก่นักเรียนในเขต อบต. จัดหาอุปกรณ์การศึกษาให้กับสถานศึกษาในเขตพื้นที่ อบต. เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลยังเห็นว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเองยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการดำเนินการ ซึ่งหากองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญต่อภารกิจด้านการศึกษาโดยการจัดสรรงบประมาณให้ภารกิจด้านการศึกษาเพิ่มขึ้นขณะเดียวกันก็พัฒนาบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญในภารกิจด้านการศึกษา ก็น่าจะทำให้การปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลมีระดับสูงขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

3.1.4 องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ประชาชน ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มากขึ้น จากการวิจัยพบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลระบุว่ามีปัญหาด้านความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อพิจารณากิจกรรมการบริหารทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติในระดับน้อยในหลายกิจกรรม เช่น จัดเก็บค่าธรรมเนียมการใช้สถานที่ที่ อบต. จัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เชิญชวนให้ประชาชนร่วมบริจาคเงินเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา ให้นักเรียนจ่ายค่าเล่าเรียนในสถานศึกษาที่ อบต. จัด เชิญผู้บริหารการศึกษาจากนอกเขต อบต. มาเป็นที่ปรึกษาด้านการจัดการศึกษาของ อบต. เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ถ้าหากองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดกิจกรรมประเภทนี้มากขึ้นก็เท่ากับเป็นการเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมและเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการบริหาร

ทรัพยากรเพื่อจัดการ ศึกษาไปด้วยและขณะเดียวกันยังเป็นการสร้างค่านิยมการมีส่วนร่วม
ทางการศึกษาแก่ประชาชนด้วย ส่วนครู บุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษาที่อยู่ในเขต
พื้นที่บริการ องค์การบริหารส่วนตำบลก็ควรประสานความร่วมมือเพื่อบริหารทรัพยากรเพื่อการจัด
การศึกษาร่วมกัน

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

3.2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนากระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัด
การศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ได้รูปแบบหรือกระบวนการบริหารทรัพยากรที่
เหมาะสมสอดคล้องกับบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในการนำไปปฏิบัติ

3.2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความรู้
ความเข้าใจในกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการการศึกษา